

Kárpát-medencei Területfejlesztési Nyári Egyetem

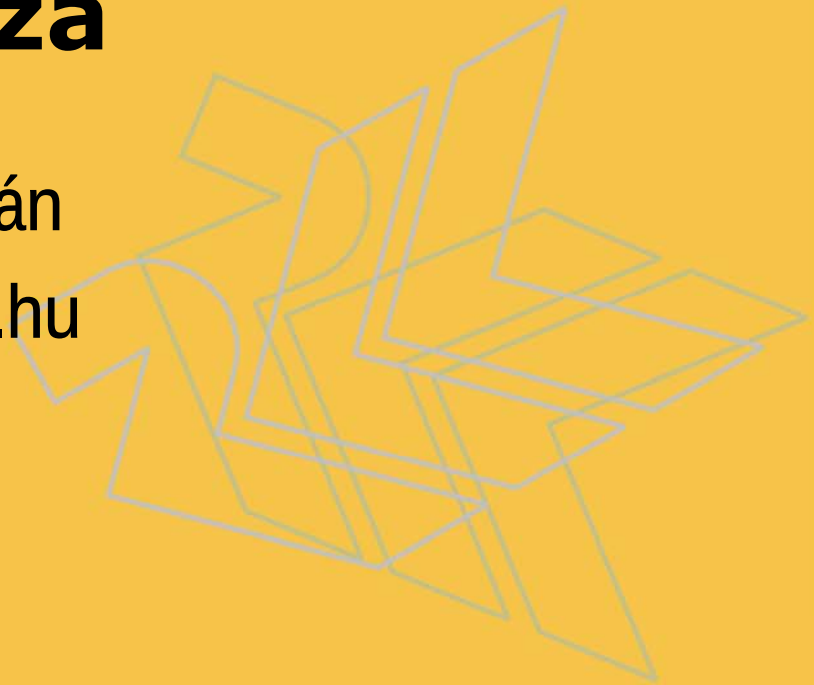
„A területi kohézió jövője”

Debrecen, 2010. július 26 – augusztus 1.

MTA Regionális Kutatások Központja

A Kárpát-medence politikai földrajza

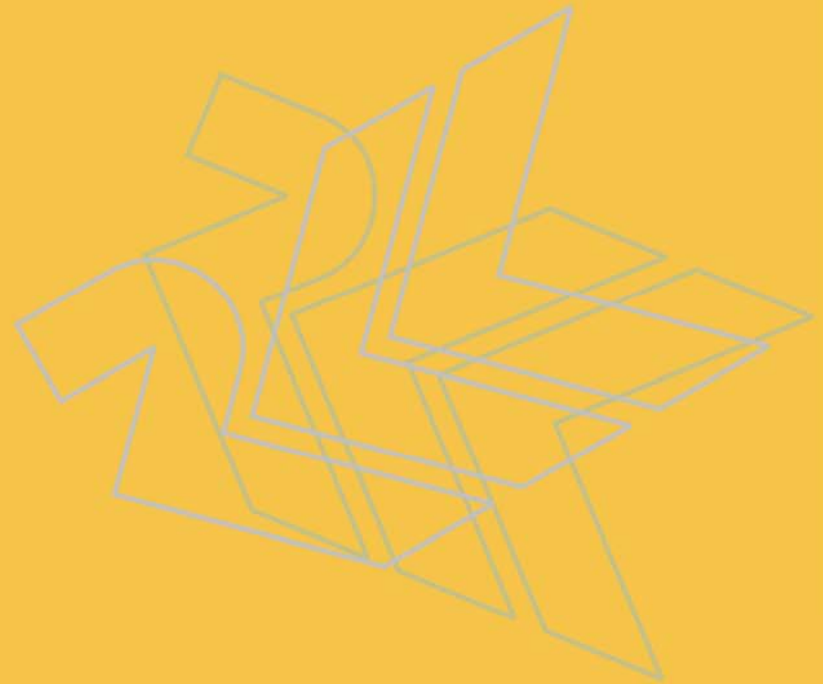
Hajdú Zoltán
hajdu@rkk.hu

Az előadás négy érintett kérdése

- Politikai földrajz
- Kárpát-medence
- Történeti földrajzi bevezető
- Államföldrajzi struktúrák

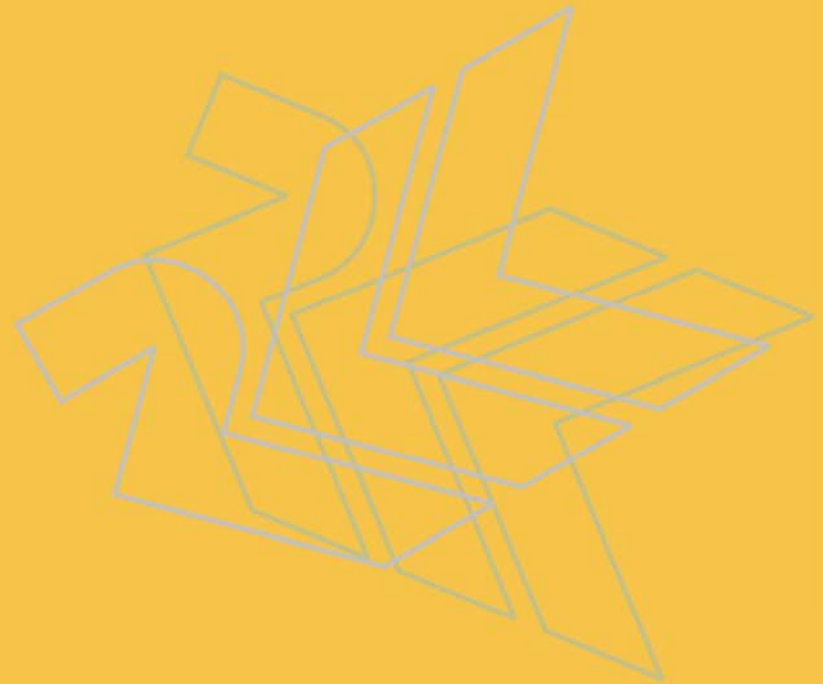

- A politikai földrajzi gondolkodás feltehetően egyidős a politikai térszerveződések (államok) megjelenésével
- A politikai földrajz az imperializmus gyermeke, Friedrich Ratzel, 1897
- A politikai elemző (politikai földrajzos) és a politikai cselekvő (politikus) eltérő szerepe
- Életveszélyes a kettő keveredése, vagy azonossága

A Kárpát-medence bonyolult, s egyben klasszikus földrajzi képződmény

- Alapkérdés: a medence-fenék és a hegységperem együtt alkotja a medencét („Lavor-párhuzam”)
- A név és a tér változó története
- Pannon-medence
- Közép-Duna-medence
- Magyar-medence
- Kárpát-medence

A detailed topographic map of the Sierra Nevada mountain range in California. The map uses various shades of brown and tan to represent different elevations and terrain features. A scale bar in the bottom left corner indicates a distance of 10,000,000 units. The map shows the rugged peaks and valleys of the Sierra Nevada, with the San Francisco Bay area visible in the upper right corner.

Egtáji tagolása sem egyszerű a térségnek, mindenki máshonnan nézi és más-más területet ért alatta

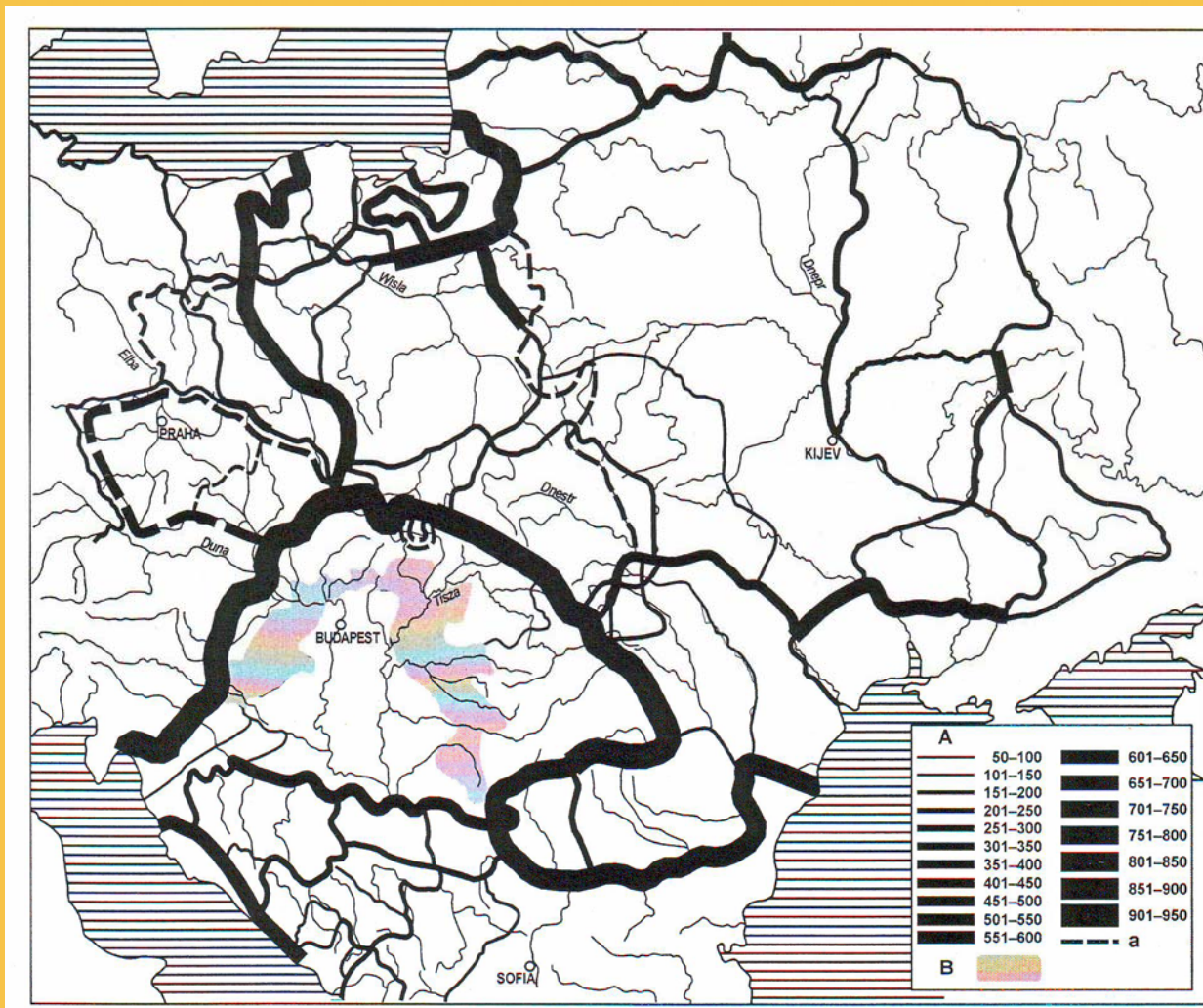

- Államosodási folyamatok
- Szomszédsági átrendeződések
- Minden jelenlévő népnek van dicsőségkorszaka
- Eltérő viszonyrendszerek – szinte folyamatos világhatalmi szomszédság

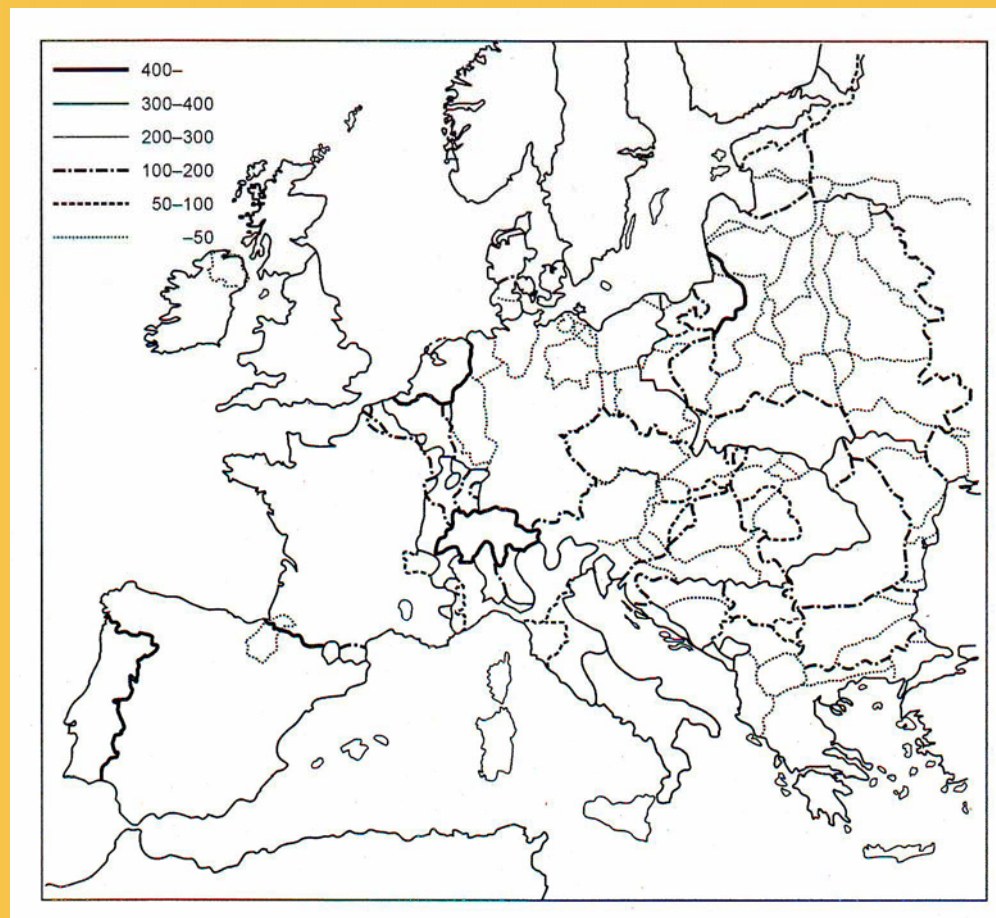
Az államhatárok stabilitása, 895-1910

[illegible]

Az államhatárok stabilitása 1648 után

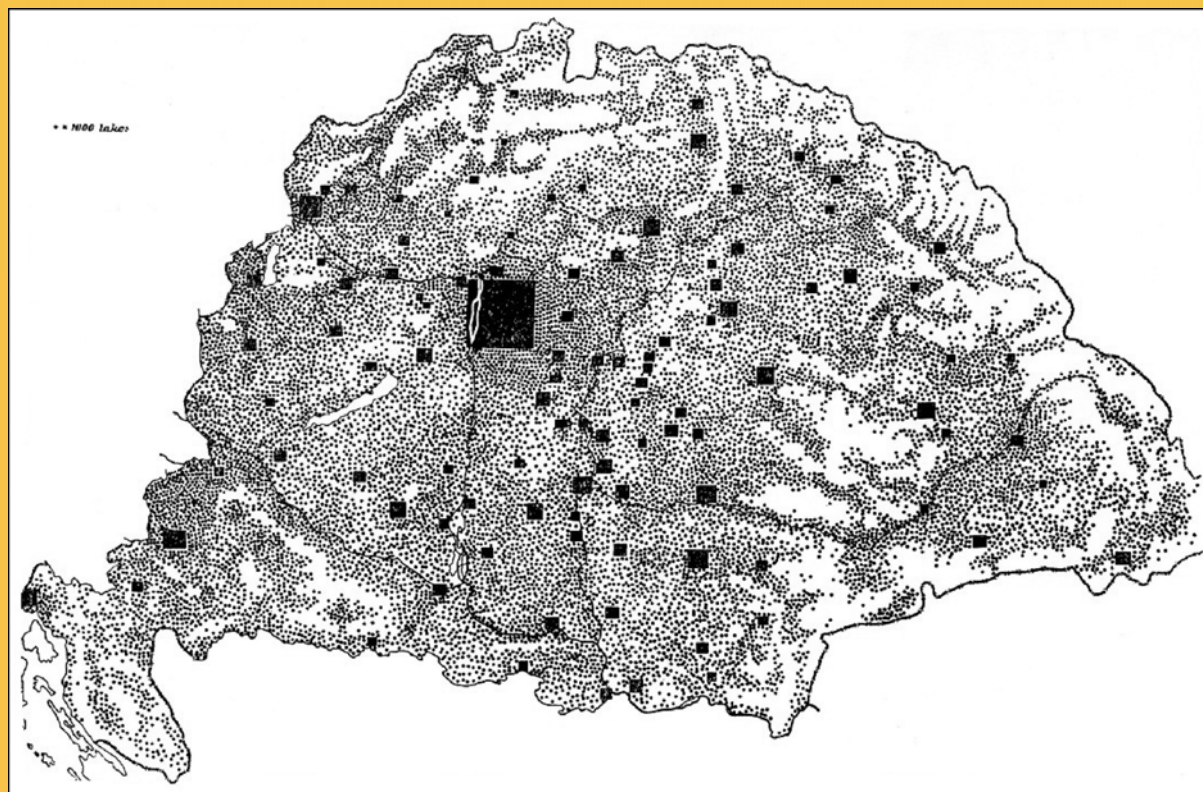
A birodalmak Európája, 1914

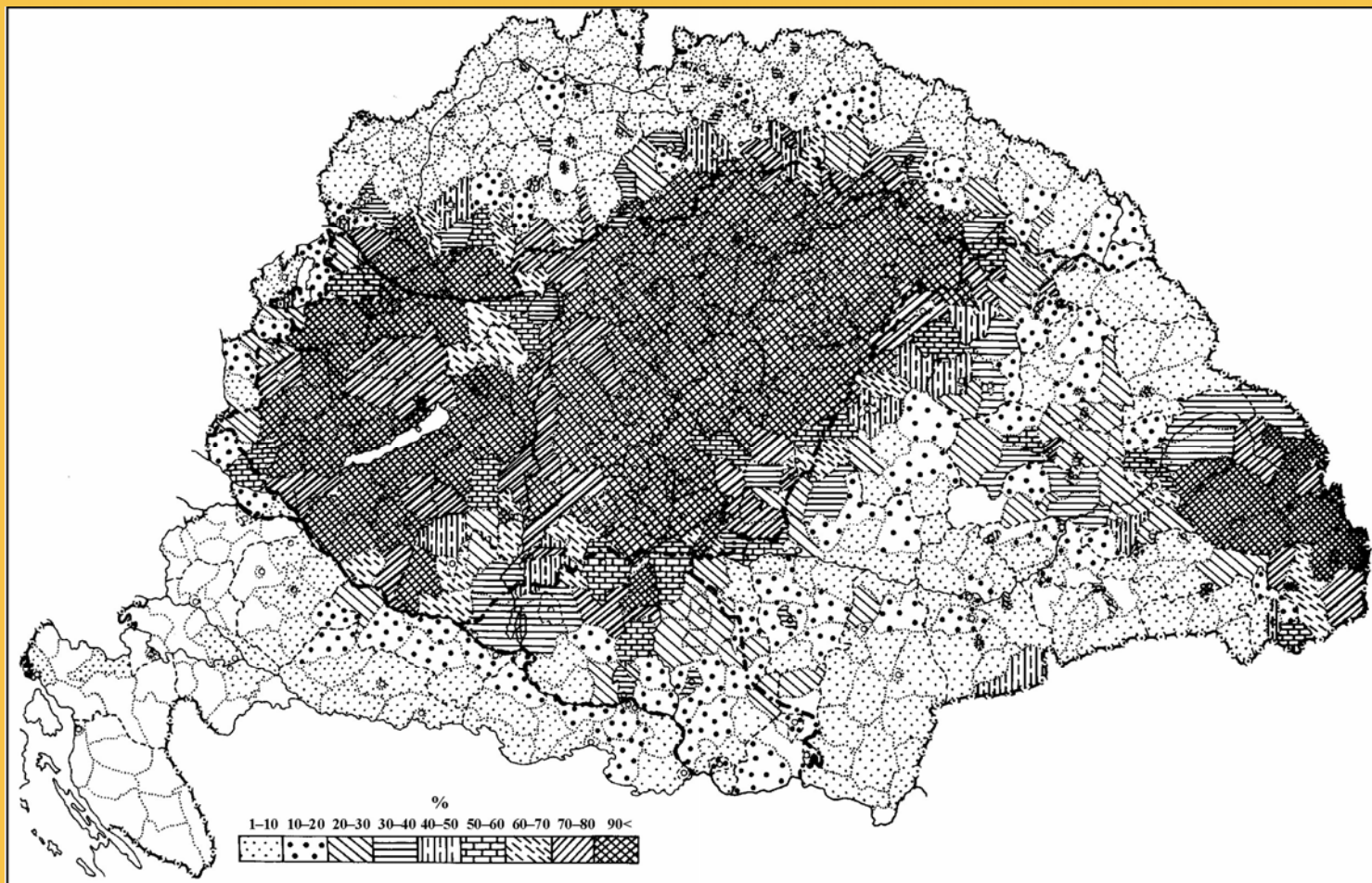
Magyarország településállományának nagyságrendi tagozódása, 1910

MTA Regionális Kutatások Központja

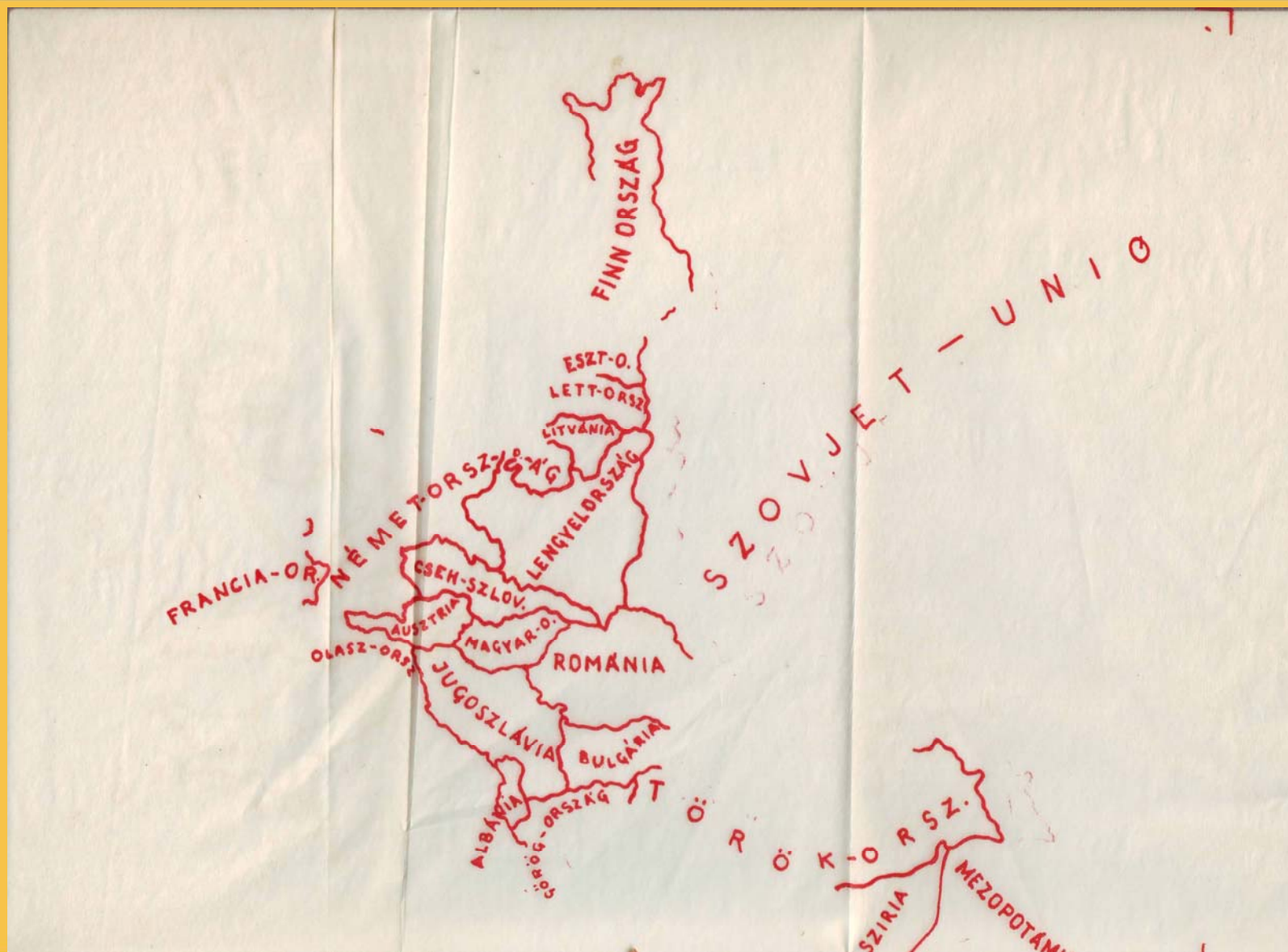

A magyarság nem volt képes többségi jelleggel kitölteni az államteret. A magyarság részaránya járásokonként, 1910

1920 után létrejön az új „köztes”, a „szürke”, az „ördög” zónája

- Az új kisállamok csak részben képesek együttműködésre, még a szomszédos győzteseket és nyerteseket tömörítő kis-antanton belül is sok a konfliktus
- A vesztes Magyarország területi revíziós konfliktusa minden szomszédal szemben
- A II. világháború új tragédiája

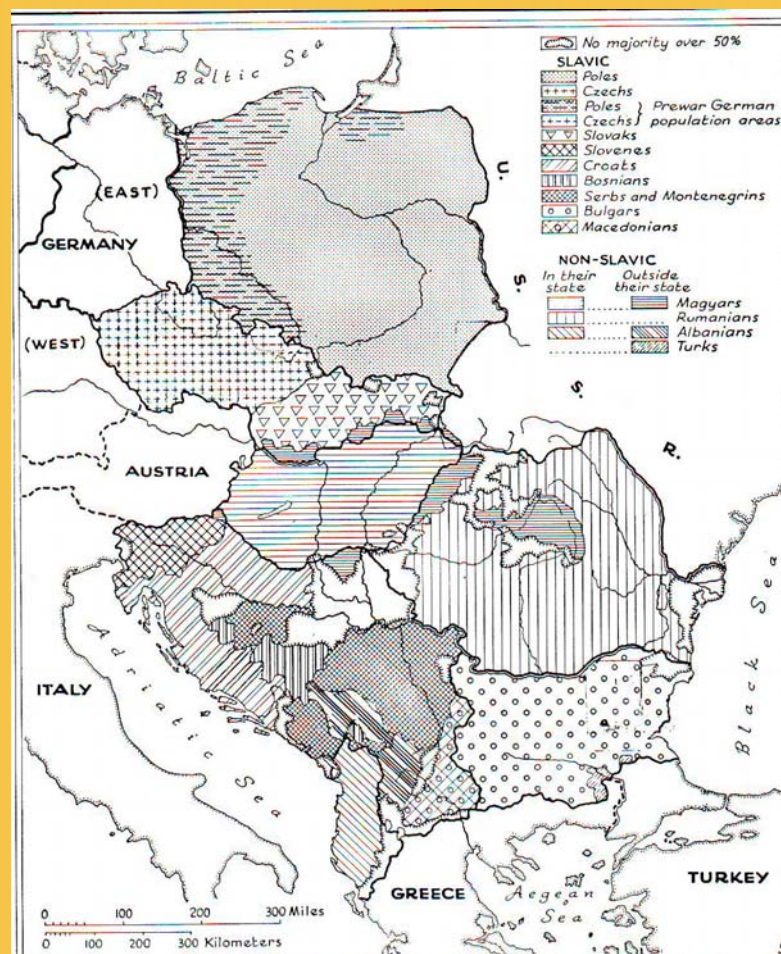

A Kárpát-medence egésze szovjet befolyás alá kerül a II. világháború végén

- Eltérő háborús szerep – részben azonos belső politikai folyamatok
- Beilleszkedés a szovjet hatalmi, szövetségi rendszerbe (KGST, Varsói Szerződés) minimális kapcsolatok egymás között
- Rejtett feszültségek, belső szétfejlődési folyamatok a Kárpát-medence országai között

Az államszocialista korszakban elfedték a nyelvi sokszínűséget

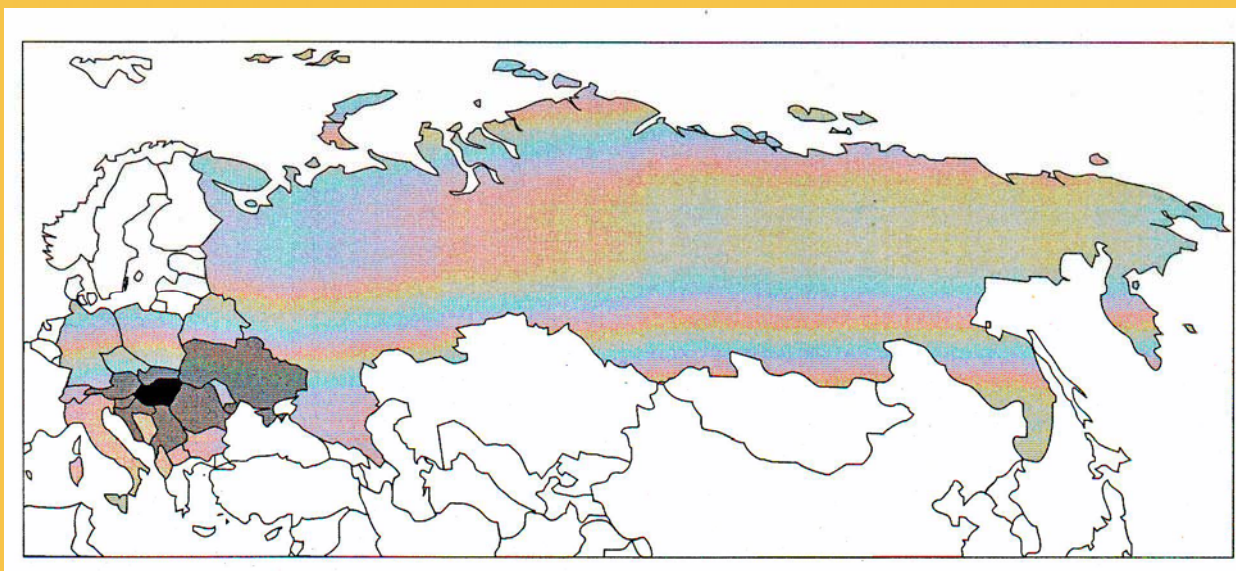
Rendszerváltások, szomszédsági átrendeződések Magyarország szempontjából

- A szocialista tábor összeomlása
- A Szovjetunió összeomlása, Ukrajna régi-új szomszéd
- Csehszlovákia szétválása, Szlovákia régi-új szomszéd
- Jugoszlávia véres polgárháborúja, Szerbia, Horvátország, Szlovénia új szomszéd
- Magyarország felértékelődése a szomszédsági környezetben

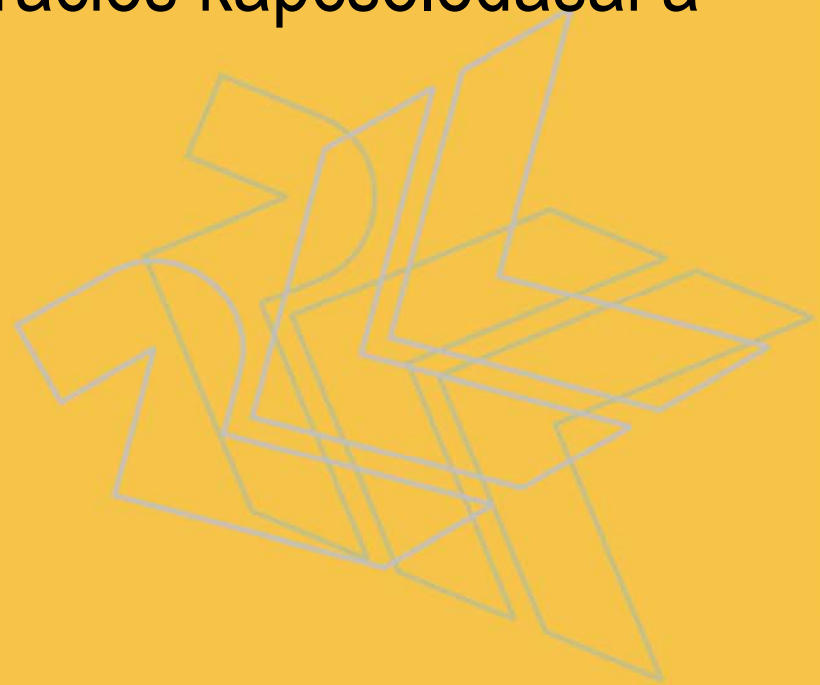
Magyarország elsődleges és másodlagos szomszédsága a szocialista föderációk összeomlása után

MTA Regionális Kutatások Központja

- 1999 NATO
- 2004 Európai Unió
- A szomszédok zökkenő integrációs kapcsolódásai a NATO és az EU tekintetében

A Nyugat-Balkán stratégiai térség Magyarország számára

MTA Regionális Kutatások Központja

A Duna-stratégia alapvető Magyarország számára

MTA Regionális Kutatások Központja

Délkelet-Európa stratégiai térség Magyarország számára

MTA Regionális Kutatások Központja

Szomszédsági „határlátószögek”, 2005

- Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

